СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 24. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 6. лютого 1943. No. 24. Jersey City, N. J., Saturday, February 6, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

Стимсон Остерігає Перед Надмірним Оптимізмом Щодо Перемоги

Секретар війни, Генрі Стимсон, заявив журналістам, що останні перемоги Аліянтів на ріжних фронтах викликали серед загалу враження, що війна вже туй туй скінчиться. Назагал, казав Стимсон, воєнне положення Обєднаних Держав є добре, але зате нема ніяких даних на те, щоби думати, що війна скоро скінчиться. Даючи признання Совєтам за нові перемоги, Стимсон підкреслив, що ті перемоги наступили допера по довгій і кривавій боротьбі й величезних совєтських втратах, що означає, що таке саме прийдеться переходити й іншим Аліянтам. „Німці хоробро боролись навіть тоді, коли їхнє положення було безнадійним", казав Стимсон, маючи на увазі боротьбу під Сталінградом, а „їхня видержливість вказує, що прийдеться нам ще звести завзяту з ними боротьбу, заки остаточно переможемо".

Стимсон ще згадав і про американські достави до Росії, що покриваються з тим, що сказав секретар Викард, коли ствердив, що це американська поживa, доставлювана Росії, вдержує совєтських вояків на фронті, бо якби її не було, Совети не булиб всилі продовжати офензиви.

СЛУЖБА БОЖА УКЛАДУ ПРОФ. О. КОШИЦЯ

Д-р Д. Маценко написав в „Новім Шляху" критику на Службу Божу (св. Івана Золотоустого), складену на мішаний хор проф. Олександром Кошицем на підставі напівів ірмолоя Львівського та простопінія Підкарпатського. Видано міміографічно старанням Українського Хору ім. св. Кирила і Методія в Олифанті. Критик пише між іншим таке: „Нам здається, що в цей, вільного стилю, твір, автор вложив всю свою співчу душу і своє духовно-вокальне знання, де, не переступаючи заповітів церкви, зумів надати тим творам широкої співності й звучности, багато обдаровуючи кожний піснеспів стільки йому належними прикметами".

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ І ДОПОМОГА ВОЄННИМ ЗУСИЛЛЯМ

Українські жінки в Злучених Державах і Канаді не тільки заняті у великому числі в воєнній продукції, але виказують усюди іншого роду воєнну працю. Наприклад: Жіноче Товариство Ольги Басараб в Виннипеґу виказує у своїм річнім звіті велику скількість ручних робіт для вояків, купно воєнних бондів, а з річного доходу в сумі понад чотири тисячі долярів половина пішла на воєнну роботу. Виплетено 6,507 річей для Червоного Хреста. Централя вислала понад 100 пакунків для українських вояків за морем.

ВЧИТИСЬ З НЕЩАСТЯ!

Семен Максимич, українець з Монтреалю, згинув дня 10. січня, коли влав на вулицю з переповненої людьми стріткари.

ПОМЕР УКРАЇНСЬКО-КАНАДІЙСЬКИЙ ПОСОЛ

В Виннипеґу, в Канаді, помер на удар серця у сороковім році життя Степан Кравчик, що був у 1940 році вибраний послом з Виннипеґу до провінціяльної леґіслятури, де визначився працею головно на освітньому полі, обстоюючи примінення новітніх метод в освітній ділянці. Покійний брав живу участь в громадськім життю і був членом многих українських товариств. Останніх 21 років учителював в Бруклендс школі в Виннипеґу, а останніх 9 років був її принципалом. Полишив вдову, з якою одружився перед роком, як теж численну ближчу і дальшу рідню. Його несподівана смерть викликала всюди глибокий жаль.

ГОЛОД В УКРАЇНІ

Ця зима належатиме до найгірших, які колинебудь переживав український нарід на своїх землях, як на Великій Україні, так і в Галичині, де голод приняв застрашаючі розміри серед гірського населення. Вийшла спеціяльна відозва українських греко-католицьких єпископів, щоб ратувати принаймні діти від голодової смерти.

В. КОССАР ГОЛОВОЮ УНО В КАНАДІ

На річній конвенції Українського Національного Обєднання (УНО), що відбулась в Виннипеґу, вибрано знову головою організації Володимира Коссара, інструктора на рільничім факультеті Саскачеванського Університету. На бенкеті в честь Інж. Коссара, як уже була згадка попередно, вручено йому в доказ пошани його праці — чек на $5,000.

Німців Жде "Донкірк" на Кавказі

Асошіейтед Прес подає з Лондону, що совєтські війська зробили пріrву між німецькою армією, оперуючою на Кавказі. Сталося це між Староминським і Каневськом над Озівським морем. З того заключають, що німецька армія з яких 200,000 вояків, що знаходиться в Західнім Кавказі, зістала відтята від головної німецької оперативної бази, що знаходиться в Ростові. Рахуючись з її правдоподібним цілковитим знищенням, вже тепер порівнується положення німців в Західнім Кавказі з положенням англійців в Донкірк в 1940 році.

ПІДГОТОВКА ДО КОНЦЕРТУ ШЕВЧЕНКА, ЩО ВАРТУЄ ПРИЗНАННЯ.

Канадійський „Новий Шлях" подає, що дня 27. березня відбудеться в Торонто величавий концерт в память Тараса Шевченка у великій салі Мессей Гол. Громадяни вже беруться за працю, щоб розпродати 2.700 тикетів! На концерті виступлять такі мистецькі сили, як славна піяністка Любка Колесса і відомий оперовий артист Михайло Голинський.

ЧИ НЕ БУДЕ ЗАПІЗНО?

„Дайче Альґемайне Цайтунґ" подала, що націстівська влада задумує перевести на Україну 300,000 німців, що поселились як кольоністи в західній Польщі. Ось тим кольоністам влада дала до зрозуміння, щоби були готові на те, що їх можуть переселити на дальші землі на сході. Та правдоподібно з тою кольонізацією буде те саме, що з іншими німецькими спробами. Тільки, що тим разом треба буде німецьким кольоністам забиратись і з Польщі, але не на те, щоб іти в Україну, але щоб чимскорше тікати туди, звідки їх забрала націстівська влада.

НІБИ ВЖЕ И НІМЕЧЧИНА ЗА СИЛЬНУ ПОЛЬЩУ

Таке доносить Асошіейтед Прес з Стокгольму. Кажеться, що німецька армія незабаром скине Гітлера і обійме владу, при чому заявиться між іншим і за те, щоби була Польща як самостійна і сильна держава. А що й Сталін теж мав заявитись за сильну Польщу, то нюйорський „Нови Сьвят", звязуючи те все докупи, доражує не вірити ні Сталінови, ні Німеччині, хочби вона була і без Гітлера.

РОМЕР ІДЕ З СОВЄТІВ ДО АМЕРИКИ

Деякі газети подали, що польський амбасадор до Совєтів, Тадей Ромер, є вже в дорозі до Злучених Держав, щоби конферувати з през. Рузвелтом від імені ген. Сікорского в „дуже важних політичних справах". Не тяжко догадатись, що якщо це правда, то польський амбасадор буде знову порушувати тепер для Польщі найважнішу міжнародню справу, себто справу її границь на сході. Іншими словами знову буде мова про західно-українські та білоруські землі, що їх Польща хотілаб знову заграбати.

ГОВОРИЛИ ДО „СТАЛІНА ОБРАЗУ, А СТАЛІН АНІ РАЗУ"

Так пишеться в польських газетах за наслідки, які мало письмо, вислане до совєтського уряду в справі звільнення Г. Ерліха і В. Адлера, що були в давній Польщі жидівськими провідниками, а які втікли з націстівської неволі до Совєтів і там зістали арештовані. Письмо підписали між іншим такі американські робітничі провідники як Вилєм Ґрін, Филип Морей, Дейвид Дубінскі, чи такі люди як професор Алберт Айнштатйн. На те письмо підписані не можуть діждатись відповіди.

ВІДСВЯТКУЮТЬ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ЛИТВИ

Губернатор стейту Ілиной, Двайт Г. Ґрін, оголосив проклямацію, якою назначив день 16. лютого „Ріпоблик оф Літуеніа Дей". В проклямації згадується, що Литва стала жертвою тоталітаристичних сил, що нарушили принципи свободи і демократії й на неї збройно напали та тимчасово здавили її незалежність. Губернатор поручає святкування 16. лютого, бо це є 25-літня річниця проголошення незалежности Литви.

„ЗАЛІЗНІ" КЛЮЧІ ДО ЛЬВОВА І ВИЛЬНА...

В лондонській польській газеті „Вядомосце Польске" пишеться в статті п. н. „Про ключі до інших міст", як то в Шікаґо витали ген. Сікорского, премієра польського уряду на вигнанню, вручаючи йому „золоті ключі до брам міста". При тому завважується, що „інші, залізні ключі, до двох польських міст є важніші... Іде особливо про ті ключі, а не про те, як ген. Сікорского витали в Шікаґо". Як пояснює „Нови Сьвят", то тут іде мова про ключі—до Львова і Вильна..

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Де Нема Справедливости для Всіх, Там Нема Мира для Нікого

До боротьби за питання американської участи в справах світа, що тепер розпалюється зо скоро зростаючою силою в Америці, докинула свій голос і „перша пані краю", дружина президента Злучених Держав. Заговорила вона про неї в своїй промові перед зборами, влаштованими спільним жіночим комітетом Американської Федерації Праці й Конгресу Промислових Організацій у Ню Йорку, на котрі прийшло понад півтора тисячі слухачок. Говорила пані Рузвелтова властиво про ролю жінок Британії в війні, але зійшовши на тему війни, заговорила зовсім природно й про мир.

Америка, — говорила пані Рузвелтова, — мусить вести цю війну й виграти мир „не тільки для себе самої, але й для світа". Як ми не виграємо війни й мира для цілого світа, то ми програємо їх для себе.

„Ми не можемо відрізати себе від решти світа, як ми це зробили останній раз (себто в першу світову війну)", говорила пані Рузвелтова, „бо інтерес самозаховання вимагає від нас того, щоби ми подбали, аби й решта світа не пропала. Звісно, це погляд на дальшу мету, але зо становища себелюбства це для нас буде краще, як решта світа зможе піднестися до нашого рівня".

Порушивши мимоходом значіння робітництва в полагоджуванню повоєнних питань, вона заявила: „Не можна зробити мира без справедливости. Ви мусите мати охоту працювати для справедливости, бо без того праця для мира є неможлива".

Нічого й казати, що люди, заціклавлені в розумному вирішенні міждержавних і міжнародних спорів, тільки приплеснуть цій визначній жінці, що свій немалий вплив кидає на вагу по боці справедливости для всіх.

Чому не Було Сталіна в Касаблянці?

Над тим питанням застановляються „Новіни Польске", польсько-американський часопис, що виходить в Милвокі. Про це писали американські ґазети, як і вияснили цю справу теж і урядові кола. Та ті речі усім нам відомі. Зате цікаво пізнати, як це толкують собі поляки. Згадана ґазета виходить з того заложення, що це сталось тому, що або Сталін не має довіря до тих, з ким треба булоб йому нараджуватись, або має відмінні від них пляни щодо закінчення війни і повоєнного ладу. Між іншим часопис пише ось що:

„Російські Совєти не воюють „за нашу і вашу свободу", але виключно за своє істнування. З демократіями вяже їх виключно тільки тимчасово війна з німцями, з котрими Сталін у серпні 1939 року заключив договір приязні й неаґресії, щоб пхнути їх до війни проти Польщі й західних демократій...

„Треба памятати, що СССР є головним конкурентом Німеччини в змаганню опанувати світом і не думає зрікатись того заміру. Найкращим цього доказом є теперішня акція комуністичних аґентів по всіх краях...

„Заміри Сталіна щодо мира і Европи є інші ніж заміри Рузвелта і Чорчила. Також інакші має він пляни щодо Німеччини, Італії та Японії. А з ріжниці поглядів щодо воєнних цілей виходить те, що Совєти дещо бокують і виминають надто тісну воєнну співпрацю з Америкою і Британією.

„Якщоб представники Совєтів взяли участь в американсько-англійських нарадах, то це моглоб заставити їх виявити властиві цілі Совєтів, або попсути цілу комуністичну акцію в інших краях. Можна сумніватись, чи Сталін погоджується цілковито з Рузвелтом і Чорчилем щодо безумовної здачі Німеччини, Італії й Японії. Зате можна підозрівати, що Сталін був би готов переговорювати з комуністичними урядами Німеччини та Італії, не оглядаючись на Англію і Америку".

До цього ще додамо, що лондонський, польський, соціялістичний „Роботнік" подає, що совєтська радіова стація ім. Косцюшки, що передає польською мовою, відзивається до „польських партизанів" у Польщі в такий спосіб, що говорячи від поляків закидає польському урядови в Лондоні, що він нічого не робить у справі визволення Польщі спід німецької окупації. Винує його, що вивіз з Росії стотисячну польську армію, яка могла бути битись проти німців на східнім фронті, а тепер тихо сидить в Азії. Далі закидає тому урядови ще й те, що не дає інструкцій підпольній акції, через що „партизани на місцях мусять здаватись на власні сили".

„Роботнік" з цього заключає, що Совєти бунтують польський нарід проти польського уряду в Лондоні, себто проти того, з яким є у союзі.

З таких писань виходить, що щось то дуже неясне з тою польсько-совєтською „дружбою".

Слушна Пригадка про Століття Смерти М. Шашкевича

Канадійські „Українські Вісти" пригадують: „Дня 7. червня 1943 року мине 100 років від смерти першого галицького письменника й поета Маркіяна Шашкевича, який подібно як Іван Ковляревський у Великій Україні впровадив народню мову до літератури, проповіди і школи... Його вірш „Голос Галичан", що появився друком 1835 року, був першим віршом у Галичині, написаним живою українською мовою. Року 1836 Маркіян виголосив першу українську бесіду в духовній семинарії, а в осени в трьох львівських церквах. Маркіян, а за його старанням Микола Устиянович та Юліян Величковський, виголошували проповіди живою українською мовою. До цього часу проповідувано тільки по польськи, або церковною мішаниною. Відтак виступив Маркіян проти пляновового вводжування латинської азбуки до українського письма. А 1837 р. видає з двома товаришами „Русалку Дністрову", першу книжку, видану в Галичині живою народньою мовою..."

Часопис піддає, що пора нам і тут про це подумати, щоб гідно відсвяткувати память Маркіяна Шашкевича в століття його смерти.